

ЗАЛУЧЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР НА УСТИМІВСЬКІЙ ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

ATTRACTING AND STUDY OF TECHNICAL CROPS NEW SAMPLES
IN USTYMYVSKA PLANT PRODUCTION EXPERIMENTAL STATION

Л.М. Головаш

L.M. Holovash

**Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва
ім. В.Я. Юр'єва НААН України**

Ustymivska Plant Production Experimental Station of Plant Production Institute
nd. V.Ya. Yuryev of NAAS

e-mail: udsr@ukr.net

За 2013-2015 гг. в коллекцию образцов генофонда технических культур Устимовской опытной станции интродуцировано 52 образца: 15 рыжика мелкоплодного (*Camelina microcarpa*), 9 горчицы сизой (*Brassica juncea*), 2 периллы (*Perilla ocymoidesi*), 5 мака дикого (*Papaver rhoeas*), 4 льна австрийского (*Linum austriacum*), 2 льна крупноцветкового (*Linum grandiflorum*), 2 катрана приморского (*Crambe maritima*), 3 буглоссоидеса полевого (*Buglossoides arvensis*), 3 эшольции калифорнийской (*Eschscholzia californica*), 4 табака (*Nicotiana tabacum*), 3 тифона (гибрид китайской капусты и турнепса, *Brassica campestris* var. *oleifera* f. *biennis*. x *B. rapa.*). Приведены результаты изучения образцов горчицы сарептской.

During 2013-2015, to the technical crops gene pool collection of Ustymivska Plant Production Experimental Station were introduced 52 samples: 15 of small-fruited camelina (*Camelina microcarpa*), 9 mew mustard (*Brassica juncea*), 2 perilla (*Perilla ocymoidesi*), 5 wild poppy (*Papaver rhoeas*), 4 Austrian flax (*Linum austriacum*), 2 flax grandiflora (*Linum grandiflorum*), 2 crambe maritima (*Crambe maritima*), 3 field bouglossoides (*Buglossoides arvensis*), 3 Californian eschscholzia (*Eschscholzia californica*), 4 tobacco (*Nicotiana tabacum*), 3 Typhon (a hybrid of Chinese cabbage and turnip, *Brassica campestris* var. *oleifera* f. *biennis*. x *B. rapa.*). The results of the samples of Sarepta mustard study are given.

За 2013-2015 рр. до колекції зразків генофонду технічних культур Устимівської дослідної станції інтродуковано 52 зразки: 15 рижю дрібноплідного (*Camelina microcarpa*), 9 гірчиці сизої (*Brassica juncea*), 2 перили (*Perilla ocymoidesi*), 5 маку дикого (*Papaver rhoeas*), 4 льону австрійського (*Linum austriacum*), 2 льону великоквіткового (*Linum grandiflorum*), 2 катрану приморського (*Crambe maritima*), 3 буглоссоїдесу польового (*Buglossoides arvensis*), 3 ешольції каліфорнійської (*Eschscholzia californica*), 4 тютюну (*Nicotiana tabacum*), 3 тифону (гібрид китайської капусти і турнепсу) (*Brassica campestris* var. *oleifera* f. *biennis*. x *B. rapa.*). Джерелами надходження були: експедиційні збори проведені спільно Національним центром генетичних ресурсів рослин України та Устимівською дослідною станцією рослинництва в 2013-2014 роках; співробітництво з науково-дослідними установами України; надходження з Всеросійського інституту рослинництва імені М.І. Вавилова. Для збільшення біологічного та генетичного різноманіття колекційних зразків технічних культур співробітники сектору,

залучають до неї не тільки широковідомі в країні культури, а і малопоширені: рижій, перила, крамбе, тифон, льон австрійський, буглосоїдес польовий та інші. Основними напрямками досліджень генетичних ресурсів олійних і прядильних культур є насамперед, їх вивчення у відповідності до основних напрямків селекції, виявлення потенціалу мінливості.

В 2013-2015 роках проводилося вивчення дев'яти нових зразків гірчиці сарептської, які мають листову форму: Волнушка, Ядреная, Прима, Веснушка, Мустанг, Краснолистая (Росія); IUDS013462 (Нідерланди); Зоряна (UE0400537), IOB00011 (Україна). Були виділені джерела основних господарсько-цінних і морфологічних ознак з метою отримання в подальшому нового вихідного матеріалу для селекції. Для порівняння використовувався сорт-стандарт Тавричанка. Було встановлено, що зразки є пізньостиглими та придатними до використання як харчова (зелена) культура. Досліджені зразки характеризувались подовженим періодом «розетка – стеблуння»: від 11 (Волнушка) до 35 діб (IUDS013462, Нідерланди) при 6-7 добах у стандарту. Така тривалість даного періоду сприяла формуванню близько 10 справжніх листків розетки гірчиці, довжина яких становила 30-55 см, ширина 12-20 см. Це є високим показником для збирання врожаю зеленої маси. Листки салатної гірчиці мають приємний гірчично-редьковий смак, багата на каротин, рутин, аскорбінову кислоту, вітаміни групи В, солі кальцію, фосфору, заліза. Насіння містить жирні та ефірні олії, що використовуються у харчових і технічних цілях. Вивчені зразки відрізняються за морфологією листків, що пов'язано з їх якістю для споживання у салатах. Були визначені листки довгі, гладкі, з хвилясто-двозубчастим краєм листової пластинки, світло-зеленого забарвлення, з тонким жилкуванням, без воскового нальоту. Виділено зразки, які виділялися широкими, довгими листками, з еліптичною формою листової пластинки, лопатевим типом розчленування, цілокраї, різного ступеня пухирчастості, із зеленим та помірно інтенсивним антоціановим забарвленням, тонким жилкуванням, без воскового нальоту: IUDS013462 (Нідерланди), Краснолистая, Мустанг (Росія)..

За результатами вивчення зразків формується колекція гірчиці сарептської харчового напрямку використання для реєстрації у Національному центрі генетичних ресурсів рослин України. Також продовжується робота з формування колекції технічних культур, що репрезентує їх біологічне та генетичне різноманіття.